

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1714

av Sten Bergheden och Camilla Waltersson Grönvall (M)

Farorna med stigande vattennivåer i Vänern och vattenflöden i Göta älv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över riskerna vid höga vattennivåer i Vänern och höga vattenflöden i Göta älv.

Motivering

Vänern är Sveriges största insjö. Dock är hotet av ständiga varierande vattennivåer närvarande. Detta utgör en betydande fara för allmänheten och riskerar – om inte nödvändiga åtgärder vidtas – att medföra omfattande kostnader för samhället.

Stigande vattennivåer i Vänern påverkar direkt städer som Karlstad, Mariestad, Lidköping och Vänersborg med överhängande risk för översvämning. Karlstad har sitt centrum så lågt beläget, att staden även vid en måttlig ökning av Vänerns vattenstånd riskerar att bli översvämmad. Boende i dessa städer lever med den typen av påfrestningar, vilket naturligtvis i takt med rapporter om bl a klimatförändringar leder till oro.

För att vid dessa tillfällen då avvattna Vänern är det av central betydelse att flödet i Göta älv ökar. Det ger konsekvensen att riskerna ökar för de kommuner som ligger nedströms längs med älven. Det avser ökade vattennivåer med den översvämningsrisk som blir följderna även för dessa kommuner, men också en starkt ökad skredrisk.

Kommuner som Ale och Lilla Edet har redan idag betydande problem med skred och skredrisk. Lilla Edet räknas som Sveriges tredje mest skredrisksbenägna kommun. Även en mindre ökning av vattenflödet har en stark påverkan på skredrisken.

Den här mycket bekymmersamma situationen uppmärksammades i och med att regeringen, i ett särskilt regleringsbrev 2008 (M2008/4694/A), gav ett uppdrag till Statens geotekniska institut (SGI) att utföra en kartering av riskerna för skred längs hela Göta älv med bäring på alltmer flexibelt klimat med ökad frekvens av flöden i älven. Utredningen pekar i sin slutsats på de tydliga risker kopplade till skred som finns längs Götaälvdalen i ett både kortsiktigt och långsiktigt perspektiv. Utredningens samlade bedömning är att det är av största vikt och geotekniskt genomförbart att implementera åtgärder med syfte att öka tappningen i Göta älv samtidigt som de nuvarande skredriskerna minskar i omfattning. Åtgärderna bedöms i ett samhällsperspektiv som relevanta i förhållande till de värden som skyddas.

En stor spretighet finns idag angående ansvarstagandet i denna fråga. Det är inte acceptabelt. Idag saknas både klarhet om beslut och en sammanhållen strategi och organisation där samtliga berörda kommuner har ett ansvar att bidra till ett samarbete. Det saknas idag också konsensus om risknivån som gör att diskussionen riskerar att präglas av subjektivt grundade ställningstaganden.

De åtgärder som diskuterats har en röd tråd som innebär att problematiken alltid landar på någon annan kommuns bord. Åtgärder innebär stora ingrepp och de kostar enorma summor. Men faktum kvarstår: Om eller när en akut situation inträffar och det kan bli aktuellt att åsidosätta vattendomen så befinner vi oss i en direkt kris och direktiven behöver vara tydliga.

Med anledning av detta bör riskerna med stigande vattennivåer i Göta älv och dess effekter sett ur ett medborgerligt och samhällsekonomiskt perspektiv ses över och ett uppdrag ges för att utreda möjliga former för samordning av klimatanpassningsinsatser. Beroende på hur uppdraget formas bör SGI eller länsstyrelsen vara de naturligt ansvariga för en sådan samordning. Det viktiga är dock att man inte väntar längre utan att man kommer vidare i processen.

Sten Bergheden (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)